

UMFT

Universitatea de
Medicină și Farmacie
„Victor Babeș”
din Timișoara

VALORILE ȘI LIMITELE CONFIDENȚIALITĂȚII ÎN PRACTICA MEDICALĂ CURENTĂ

Asis. Univ. Drd. Emanuela Stan
LP 5 Bioetică

Confidențialitatea este una dintre cele mai importante valori ale actului medical care stă la baza relației medic-pacient, reprezentând, în același timp, o obligație, stipulată din cele mai vechi timpuri.

Jurământul lui Hipocrate subliniază importanța secretului medical:

„Orice aș vedea și aș auzi în timp ce îmi fac meseria sau chiar în afară de aceasta, nu voi vorbi despre ceea ce nu-i nici o nevoie să fie destăinuit, socotind că, în asemenea împrejurări, păstrarea tainei este o datorie”

Legea 46/2003 privind drepturile pacientului

CAPITOLUL IV: Dreptul la confidențialitatea informațiilor și viața privată a pacientului

Art. 21 Toate informațiile privind starea pacientului, rezultatele investigațiilor, diagnosticul, prognosticul, tratamentul, datele personale sunt confidențiale chiar și după decesul acestuia.

Art. 22 Informațiile cu caracter confidențial pot fi furnizate numai în cazul în care pacientul își dă consimțământul explicit sau dacă legea o cere în mod expres.

Art. 23 În cazul în care informațiile sunt necesare altor furnizori de servicii medicale acreditați, implicați în tratamentul pacientului, acordarea consimțământului nu mai este obligatorie.

Art. 24

(1) Pacientul are acces la datele medicale personale.

(2) Pacientul are dreptul de a desemna, printr-un acord consemnat în anexa la foaia de observație clinică generală, o persoană care să aibă acces deplin, atât în timpul vieții pacientului, cât și după decesul pacientului, la informațiile cu caracter confidențial din foaia de observație.

Art. 25

(1) Orice amestec în viața privată, familială a pacientului este interzis, cu excepția cazurilor în care această imixtiune influențează pozitiv diagnosticul, tratamentul ori îngrijirile acordate și numai cu consimțământul pacientului.

(2) Sunt considerate excepții cazurile în care pacientul reprezintă pericol pentru sine sau pentru sănătatea publică.

Codul de deontologie medicală a Colegiului Medicilor din România

CAPITOLUL III Secretul profesional și accesul la datele referitoare la starea de sănătate

ARTICOLUL 17 Secretul profesional

Medicul va păstra secretul profesional și va acționa în acord cu dreptul legal al fiecărei persoane la respectul vieții sale private din punctul de vedere al informațiilor referitoare la sănătatea sa.

ARTICOLUL 18 Întinderea obligației de păstrare a secretului profesional

- (1) Obligația medicului de a păstra secretul profesional este ***opozabilă inclusiv față de membrii familiei*** persoanei respective.
- (2) Obligația medicului să păstreze secretul profesional persistă și după ce persoana respectivă a încetat să îi fie pacient sau a decedat.

ARTICOLUL 19 Transmiterea datelor referitoare la sănătatea persoanei

- (1) Medicul va gestiona informația medicală în baza prevederilor prezentului cod, ale legislației în vigoare sau în baza mandatului pacientului.
- (2) Obligația medicului de informare nu mai subzistă în cazul în care pacientul decide, sub semnătură, că nu mai dorește să fie informat în cazul în care informațiile prezentate de către medic i-ar cauza suferință.

ARTICOLUL 20 Derogări de la regula păstrării secretului profesional

Derogările de la dreptul fiecărei persoane la respectul vieții sale private din punctul de vedere al informațiilor referitoare la sănătate sunt numai cele prevăzute în mod expres de lege.

Codul Penal

- **art. 227 C. Pen.** Divulgarea, fără drept, a unor date sau informații privind viața privată a unei persoane, de natură să aducă un prejudiciu unei persoane, de către acela care a luat cunoștință despre acestea în virtutea profesiei ori funcției și care are obligația păstrării confidențialității cu privire la aceste date, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă.

- **CODUL INTERNAȚIONAL DE ETICĂ MEDICALĂ AL ASOCIAȚIEI MEDICALE MONDIALE** - 1949.
„Obligațiile medicilor către bolnavi: un medic îi datorează pacientului său loialitate completă și toate resursele științei sale. Un medic trebuie să păstreze secretul absolut asupra a tot ce știe despre pacientul său, din cauza încrederii încredințate în el ”.
- **Declarația de la Geneva:** „La momentul admitterii ca membru al profesiei medicale Voi respecta secretele care mi-au fost încredințate, chiar și după moartea pacientului”
- **Codurile etice profesionale** (American Medical Association, Australian Medical Association, Canadian Medical Association, General Medical Council) specifică faptul că confidențialitatea poate fi încălcată dacă legea o impune sau în circumstanțele în care există un risc semnificativ de vătămare gravă a altora.
- **American Medical Association** (2006) recomandă faptul că datoria medicului este de a informa pacientul cu privire la necesitatea de a discuta implicațiile rezultatelor testelor cu membrii familiei și de a oferi facilitarea acestei discuții. Schimbul de informații în cadrul echipei de asistență medicală sau cu alte persoane implicate în îngrijirea pacientului este de obicei considerat acceptabil dacă informațiile sunt necesare pentru îngrijirea eficientă a pacientului. Se presupune consimțământul implicat pentru acest tip de divulgare.

- **Regula** este că toate informațiile despre starea pacientului, rezultatele investigațiilor, diagnosticul, prognosticul, tratamentul și datele personale sunt confidențiale, chiar și după moartea acestuia.
- **Excepții** de la regula de mai sus:

-
-
1. Dacă pacientul își dă consimțământul explicit ca datele sale personale, informații confidențiale, să fie furnizate altor persoane interesate, dar numai în limitele rezultate din consimțământul exprimat de pacient;
 2. Dacă legea o impune în mod expres, chiar dacă pacientul nu este de acord;
 3. Dacă informațiile sunt solicitate de alți furnizori de asistență medicală acreditați implicați în tratamentul pacientului, atunci când consimțământul nu mai este o obligație;
 4. Dacă interferența în viața privată, de familie a pacientului influențează pozitiv diagnosticul, tratamentul sau îngrijirea acordată și există acordul pacientului în acest sens.
 5. În cazurile în care pacientul reprezintă un pericol pentru sine sau pentru sănătatea publică, cerința privind existența consimțământului este eliminată.

- Pacientul are dreptul de a fi informat despre starea sa de sănătate, precum și despre datele referitoare la diagnostic și prognostic și are dreptul de a solicita și de a obține o altă opinie medicală.
- Medicul va păstra secretul profesional și va acționa în conformitate cu dreptul legal al fiecărei persoane de a-și respecta viața privată în ceea ce privește informațiile despre sănătatea sa.
- Obligația medicului de a păstra secretul profesional este opozabilă chiar și membrilor familiei acelei persoane, astfel încât aceștia să poată fi informați despre progresul investigațiilor, diagnosticului și tratamentului numai cu acordul pacientului.
- Obligația medicului de a păstra secretul profesional persistă chiar și după ce persoana respectivă a încetat să mai fie pacient sau a murit.

- *Marcus, pacient al unui centru de îngrijire pentru bătrâni a fost internat la spital cu diagnosticul: deshidratare acută, stare de confuzie. După ce i s-au acordat îngrijiri medicale acesta este externat și se întoarce la centrul de îngrijire. Asistenta medicală de la acest centru solicită informații medicale privind diagnosticul și tratamentul pacientului. Poate asistenta medicală din spital să împărtășească aceste informații asistentei de la centrul de îngrijire?*
- Dacă informațiile sunt necesare altor furnizori de servicii medicale acreditați implicați în tratamentul pacientului, consimțământul nu mai este obligatoriu.
- Asistenta medicală din spital poate oferi centrului de îngrijire informații privind starea de sănătate a lui Marcus, deoarece scopul comun al personalului medical din spital și din centru este să ofere asistență medicală lui Marcus.

Domnul Jameson este un fost pacient al vostru care a decedat recent. La câteva zile după moartea sa, fiul său, pe care l-ați mai întâlnit și care a avut o relație bună cu tatăl său, vine la spital pentru a vă mulțumi că ați avut grijă de tatăl său. Fiul nu are o relație bună cu sora sa, care era reprezentantul legal a tatălui lor și, prin urmare, nu a primit niciun detaliu despre boala tatălui său. El vă solicită aceste informații.

Îi puteți oferi informații despre moartea tatălui său?

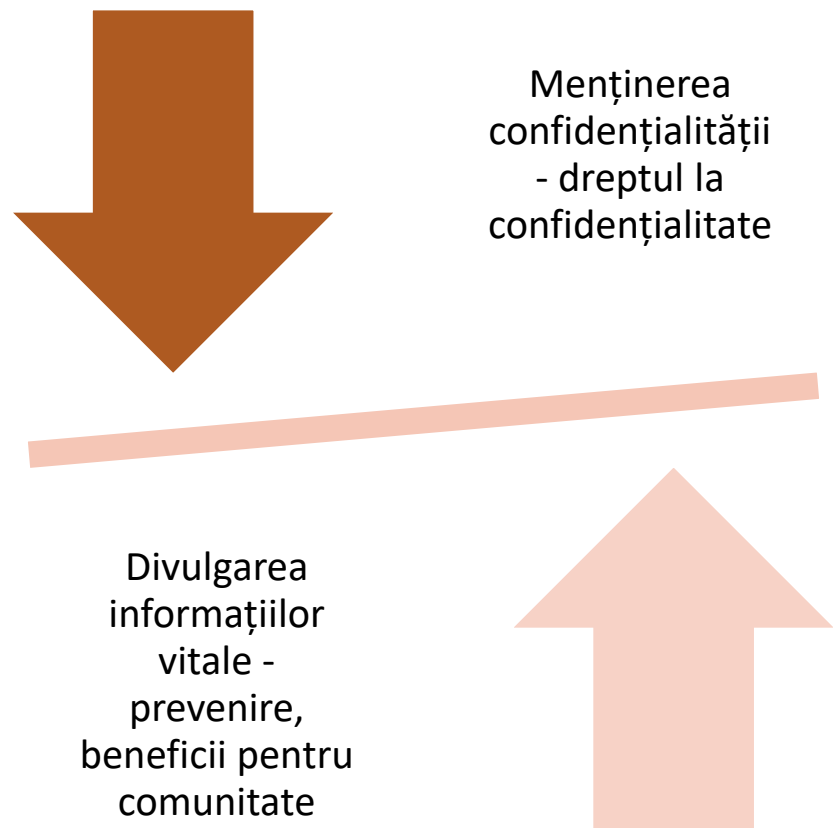

Încălcarea
confidențialității -
„Binele unui pacient
poate fi amendat
pentru binele
comunității”

Interesul public și binele colectiv
justifică încălcarea confidențialității și
divulgarea de informații fără
consimțământ

Echilibrul dintre natura absolută a confidențialității, pe de o parte, și limitele care trebuie impuse, pe de altă parte, au făcut obiectul celebrului caz Tarasoff, care a provocat multe controverse atât în lumea medicală, cât și în jurisprudența americană.

Tarasoff v. Regents of the University of California, 1976

- Prosenjit Poddar a ucis-o pe Tatiana Tarasoff, colega sa de la Universitatea Berkely din California. Cei doi s-au cunoscut în urmă cu un an la o petrecere. După doar un sărut de Anul Nou, Podar a devenit convins că există o relație serioasă între ei. Dar Tarasoff i-a mărturisit că era deja implicată într-o relație, așa că nu mai era interesată de un alt bărbat. Poddar a devenit deprimat, neglijându-și studiile și sănătatea, vorbind adesea incoerent și plângând. El i-a spus unui prieten că i-ar plăcea să arunce în aer camera Tatiane și, ca urmare, a fost convins să consulte un medic din campusul universitar. A început psihoterapia cu Dr. Lawrence Moore. După nouă ședințe, el i-a spus medicului că intenționează să o omoare pe Tatiana când se întoarce din vacanța de vară. Acesta din urmă a declarat poliției campusului că Poddar este periculos și ar trebui internat într-o secție de psihiatrie. Acesta a fost reținut pentru scurt timp, poliția l-a cercetat, dar nu a observat nimic îngrijorător după interogatoriu și, ca urmare, a fost eliberat, după ce a promis că va sta departe de Tatiana. Directorul centrului psihiatric, dr. Harvey Powelson, a aflat întreaga poveste și a instruit personalul să nu îl interneze pe Poddar. Poddar nu l-a mai vizitat niciodată pe doctorul Moore, dar l-a convins pe fratele Tatiane să închirieze împreună un apartament lângă casa ei. Două luni mai târziu, a intrat în casa Tatiane și a ucis-o cu un cuțit de bucătărie, după care s-a predat poliției.*

Părinții Tatiane i-au acuzat pe psihoterapeutul de la Universitatea Berkely și pe polițiști că i-au eliberat prematur pe Poddar din detenție și nu i-au avertizat cu privire la pericolul în care se afla fiica lor, nereușind astfel să prevină o infracțiune gravă.

Instanța a considerat că, dacă un terapeut stabilește că un pacient reprezintă un pericol iminent pentru altcineva, atunci acesta are datoria de a lua măsurile necesare pentru a proteja presupusa victimă.

-
-
-
-
-
- În prezent, există un acord între profesioniștii din domeniul medical, legiuitori și eticieni potrivit cărora binele individual al unui pacient poate fi amendat pentru binele comunității, permițând încălcarea confidențialității, cu condiția ca prin încălcarea acesteia să se prevină un prejudiciu important și iminent.
 - De exemplu, în cazul pacienților seropozitivi, comunicarea statutului acestora este reglementată individual de fiecare țară, dar în prezent se încearcă dezvoltarea unui consens cu privire la comunicarea riscului de infecție HIV partenerilor unui pacient infectat care refuză să facă acest lucru el însuși. Cu toate acestea, atunci când cazul nu este supus unui risc epidemiologic care amenință sănătatea publică, confidențialitatea își va exprima supremația.

Aveți o pacientă HIV-pozitivă la consult. O întrebați dacă și-a informat partenerul că este seropozitivă, dar aceasta a refuzat în mod constant să îl informeze cu privire la starea ei de sănătate. Este însărcinată cu copilul său. Partenerul este în sala de așteptare.

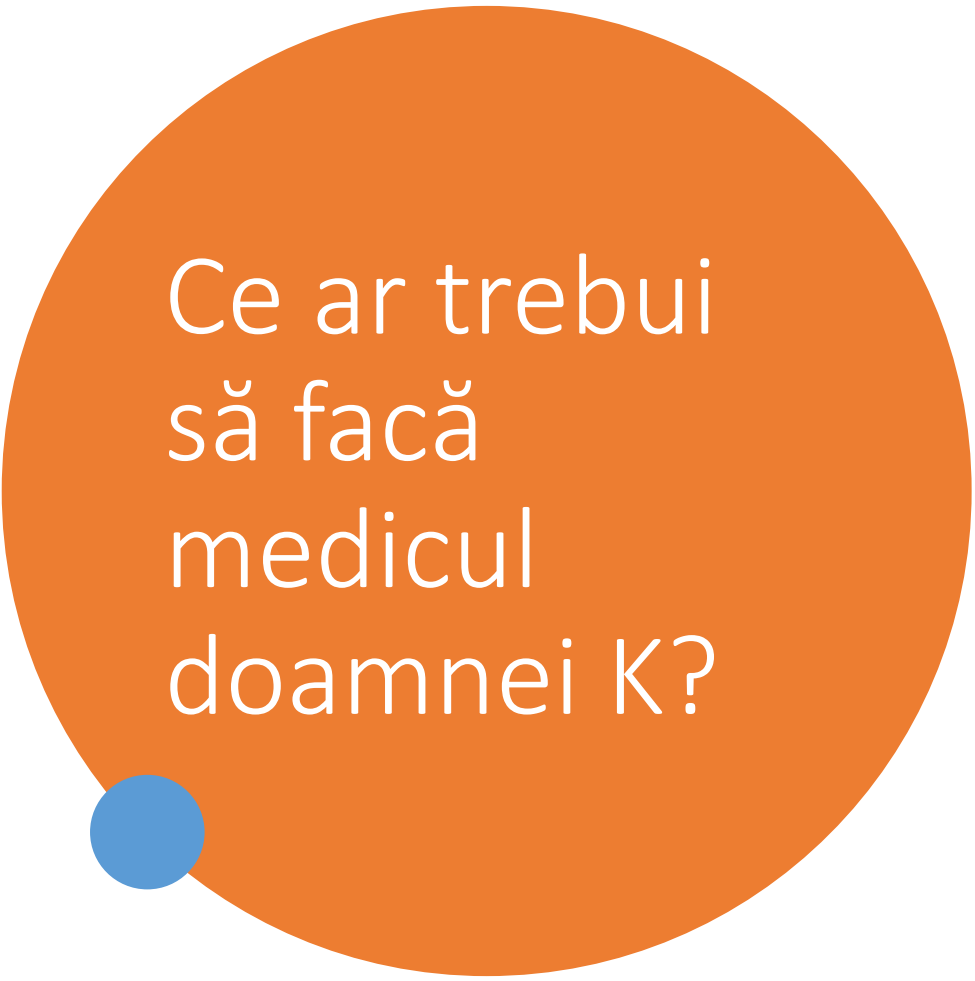
Ceea ce ar trebui să faceți?

- a. Informați partenerul acum*
- b. Respectați confidențialitatea pacientei*
- c. Recomandați-i pacientei să își aleagă alt medic care se simte confortabil cu dorințele ei.*
- d. Spuneti-i partenerului să practice sex protejat de acum înainte, fără a menționa însă statusul seropozitiv al pacientei.*

*Ce ar trebui
să facă
medicul
domnului J?*

Domnul J are 35 de ani. A întreținut relații sexuale neprotejate cu prostituate în cel puțin două rânduri. Deși asimptomatic este îngrijorat de posibilitatea ca acesta să fi contractat o boală cu transmitere sexuală și își consultă medicul. După efectuarea unui examen fizic atent și furnizarea de consiliere adecvată, medicul comandă o serie de investigații. Testul de sânge revine cu un rezultat pozitiv pentru HIV. Medicul se oferă să se întâlnească cu domnul J și soția sa pentru a ajuta la divulgarea acestor informații, dar domnul J afirmă că nu dorește ca soția sa să știe despre starea sa.

- Medicul ar trebui să discute cu dnul J gravitatea riscului la care o expune pe soție, să încerce să îi explice importanța divulgării acestor informații cu aceasta, precum să faptul că soția sa ar trebui să fie conștientă de starea lui de sănătate
- Este important ca medicul să-i explice pacientului motivele pentru care încrederea sa poate fi încălcată în această situație și că, dacă este necesar, soția sa va fi informată fără consimțământul său - riscul de vătămare gravă a soției domnului J ar justifica încălcarea confidențialității
- Medicul trebuie să depună toate eforturile pentru a menține o relație bună cu pacientul, deoarece acesta va necesita un tratament continuu și sprijin.

Ce ar trebui
să facă
medicul
doamnei K?

Dna K are 29 de ani și are epilepsie. Permisul de conducere i-a fost anulat în momentul în care aceasta a fost diagnosticată pentru prima dată cu epilepsie; sub tratament aceasta a continuat să aibă crize la fiecare trei - patru luni. Doamna K menționează medicului de familie în timpul unui consult de rutină, că uneori conduce distanțe scurte pentru a-și face cumpărăturile. Medicul ei îi spune că ar putea fi nevoit să anunțe autoritățile. Dna K întreabă ce pot face mai mult autoritățile, deoarece i-au anulat deja permisul de conducere?

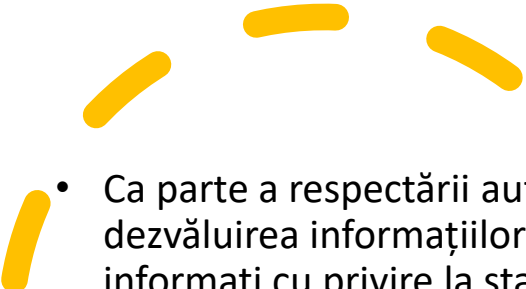
-
- Medicul doamnei K trebuie să ia în considerare pericolul la care se expune atât dna K cât și alte persoane dacă aceasta continuă să conducă și are o criză în timp ce se află la volan. Riscul ca ea să aibă o criză în timp ce conduce este mic, având în vedere că conduce rar doar pe distanțe scurte. Cu toate acestea, riscul potențial care ar putea apărea este foarte grav, inclusiv posibilitatea decesului mai multor persoane.
 - Medicul doamnei K ar trebui să o sfătuiască cu privire la riscurile la care se expune ea însăși și la riscul grav la care expune alte persoane.
 - Dacă continuă să conducă, medicul trebuie să decidă dacă potențialul rău este suficient de mare pentru a-i încălca încrederea.
-
-
-
-

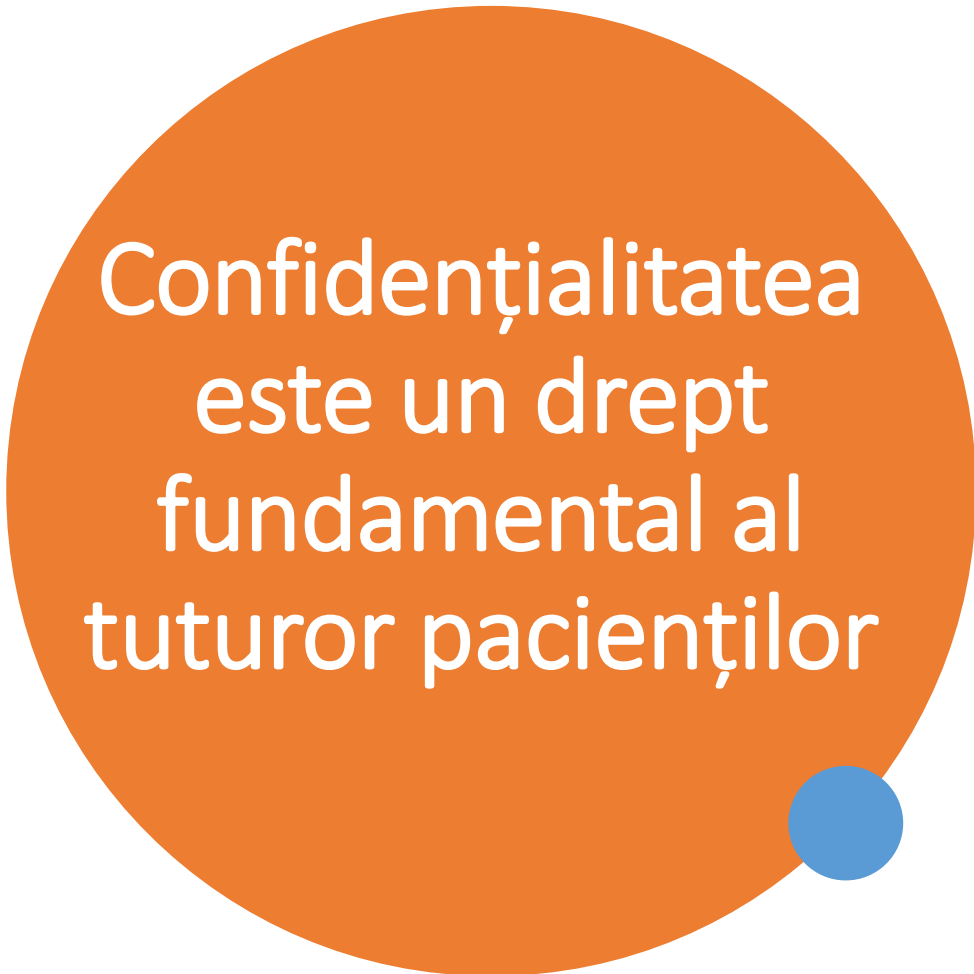
Lucrați pe o secție a unui spital când un alt angajat al spitalului vă cere informații despre un pacient care a fost internat aseară cu embolie pulmonară secundară cancerului. Cunoașteți detaliile cazului. Persoana care solicită informații afirmă că este un prieten apropiat și coleg de muncă al pacientului dumneavoastră. Vă arată documente de identificare, dovedind că este într-adevăr un coleg de muncă al pacientului dvs. care lucrează și în spital.

Care dintre următoarele este cel mai potrivit răspuns la această solicitare?

- Îi puteți oferi informații despre pacient.*
- Îi puteți oferi informații numai dacă este rudă a pacientului.*
- Informați-l că nu aveți libertatea de a oferi detalii cu privire la pacient fără permisiunea acestuia.*
- Puneți-l să semneze un formular de eliberare sau consimțământ înainte de a dezvălui informațiile.*

-
- Ca parte a respectării autonomiei pacientului cu privire la dezvăluirea informațiilor numai acelor care doresc să fie informați cu privire la starea lor, trebuie să refuzați să eliberați orice informații specifice despre istoricul medical al pacientului sau despre problemele medicale actuale fără permisiunea directă a pacientului.
 - Respectați acest drept chiar dacă persoana care cere este, într-adevăr, un coleg de muncă sau chiar superiorul său. Nu aveți idee dacă informațiile medicale pot fi utilizate pentru a discrimina pacientul.
 - În afară de aceasta, terții nu au dreptul automat la informațiile medicale ale pacientului decât dacă sunt direct implicați în îngrijirea pacientului. Acest lucru ar fi valabil chiar dacă persoana care caută informații este un lucrător medical, dacă nu este implicată direct în îngrijirea pacientului.
 - Solicitați pacientului să semneze formularul de consimțământ pentru eliberarea informațiilor, confirmând că vă acordă permisiunea de a elibera informații.

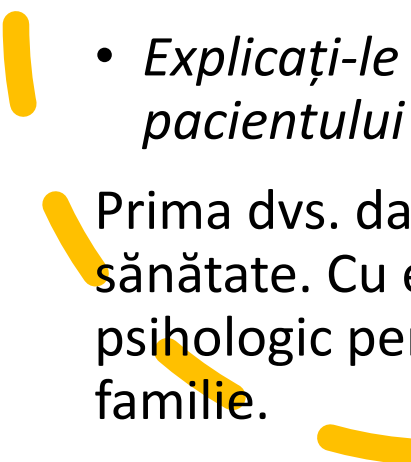
Confidențialitatea
este un drept
fundamental al
tuturor pacienților

Discutați despre îngrijirea unei femei în vârstă cu familia ei. Deși este trează și conștientă, pacienta este foarte bolnavă și slăbită fizic. Așteptați rezultatele unei biopsii pentru o suspiciune de cancer, care s-a metastazat deja în tot corpul. Familia vă cere să îi informați mai întâi pe aceștia despre rezultatele biopsiei. Sunt foarte grijulii cu pacienta și nu vor ca acesta să sufere la aflarea rezultatului, mai ales că nu speranțe pentru vindecare. Ce ar trebui să le spui?

- *Le veți onora dorințele*
- *Sunteți de acord cu dorințele lor și le cereți să vă adreseze o cerere scrisă*
- *Le spuneți că sunteți obligat să informați pacientul cu privire la toate constatările*
- *Explicați-le că această decizie poate fi luată numai de către reprezentantul legal al pacientului*

Prima dvs. datorie este să țineți pacientul pe deplin informat cu privire la starea sa de sănătate. Cu excepția cazului în care există dovezi semnificative ale unui posibil prejudiciu psihologic pentru un pacient, aveți mai întâi o datorie absolută față de pacient, nu față de familie.

Încălcarea confidențialității pentru a preveni rănirea altora

Ești psihiatru și într-o ședință cu un pacient, acesta îți spune că șeful său îl persecută. Pacientul este diagnosticat cu schizofrenie. Pacientul te întreabă dacă poți păstra un secret și apoi îți spune că intenționează să-și omoare șeful „atunci când este momentul potrivit”. Spui: „Bineînțeles, tot ce-mi spui în timpul sesiunii va fi întotdeauna confidențial”.

Ceea ce ar trebui să faci?

- ✓ Păstrați secretul pacientului, dar încercați să descurajați pacientul
 - ✓ Informați poliția cu privire la amenințare
 - ✓ Informați șeful pacientului că este în pericol
 - ✓ Informați atât șeful pacientului, cât și forțele de ordine cu privire la amenințare.
-
- Dreptul unui pacient la confidențialitate se încheie acolo unde începe dreptul unei alte persoane la siguranță.
 - Datoria dvs. de a proteja viața persoanei expuse riscului este mai importantă decât păstrarea confidențială a informațiilor medicale ale pacientului.